

WAT HEB JE

In het laatste nummer van BLAD, nummer 45, van september 2016, beveelt Johan Eilering een test aan, waarmee je zelf (!) kunt aantonen dat in een teek de bacterie *Borrelia* aanwezig is. *Borrelia* is de bacterie die verantwoordelijk is voor het optreden van de ziekte van Lyme. Een zelftest die je dus gewoon in de winkel kan kopen.

Citaat: 'Met de tekentest kun je meteen controleren of de teek zelf besmet is en kun je bij een besmetting meteen naar de huisarts gaan met het resultaat.'

De bekendste zelftest is die van Care Plus. Op de website van het product lezen we: 'Geeft binnen 20 tot 30 minuten een 92,99% betrouwbaar resultaat (een 100% 'gouden standaard'

een volle teek

is nooit reëel)' en 'Wetenschappelijk onderzocht door de Universiteit van Hannover'. De test bepaalt of er DNA van de *Borrelia* bacterie aanwezig is in de lichaamssappen van de teek.

In een uitzending van Kassa (31 mei 2014) is deze tekentest op de korrel genomen. De test werd door het RIVM als 'onbetrouwbaar' geïdentificeerd. Inmiddels is er een nieuwe tekentest. Over deze nieuwe test is op de website van het RIVM ook het een en ander te vinden (8 april 2016).

Op de vraag: 'Heeft het zin om een teek te onderzoeken?' wordt het antwoord gegeven: 'Nee. Een negatieve uitslag geeft geen zekerheid dat de teek niet besmet was (...). Een positieve uitslag geeft ook geen duidelijkheid. Slechts een klein deel van de mensen, die gebeten worden door een besmette teek, raakt geïnfecteerd. Het onderzoeken van vastgebeten teken is voorlopig alleen waardevol in het kader van wetenschappelijk onderzoek.'

Op de vraag of er betrouwbare tests voor teken te koop zijn, wordt het antwoord gegeven: 'Er zijn verschillende tekentests te koop bij (online) drogist of apotheek en commerciële laboratoria bieden aan om uw teek te testen. Doel van deze tests is te onderzoeken of de teek besmet is met de *Borrelia*

AAN EEN TEKENTEST?

bacterie. Een besmette teek leidt echter lang niet altijd tot de ziekte van Lyme. Het testen van teken heeft pas nut als de test ook voorspelt of iemand de ziekte van Lyme zal ontwikkelen. Voor zover bekend zijn er geen tests verkrijgbaar waarvan dit door onafhankelijk onderzoek is bevestigd (klinisch gevalideerd):

Daarmee geeft het RIVM aan dat vastgesteld kan worden of de teek die jou vastpakte al of niet *Borrelia* in zich had (93% zekerheid), maar dat je met dit gegeven dus weinig opschieft.

Laten we even door filosoferen. Volgens het RIVM ontwikkelt Lyme zich bij 2% van de mensen met een tekenbeet. Volgens tekenradar bevat 22% van de teken de *Borrelia* bacterie die Lyme kan veroorzaken. Stel nu dat je de tekentest hebt gedaan en jouw teek bevat *Borrelia*, dan is dus de kans dat je Lyme krijgt ongeveer 10%. Als je de teek op tijd hebt verwijderd (teek nauwelijks opgezwollen) is de kans op Lyme vrijwel 0%.

De zelftest is alleen bruikbaar bij volgezogen teken of teken die langer dan 8 uur in de huid hebben vast gezeten. Hoe weet je dat een teek acht uur heeft vastgezeten? Niemand die daar een antwoord op heeft. Je kunt ook laboratoria inschakelen die de test voor je doen, bijvoorbeeld in Duitsland. De Care Plus zelftest kost tussen de € 9 en € 12, de diagnose in een laboratorium meer dan € 30. Bij Duitse laboratoria (zie bijvoorbeeld: www.zeckenlabor.de) is het ook mogelijk de teek te testen op andere ziekteverwekkers.

De ziekte van Lyme is namelijk niet het enige probleem dat indirect door de teek wordt veroorzaakt. Sommige teken

een vastgebeten teek foto marcel langelaan.

bevatten bijvoorbeeld ook virussen die hersenvliesontsteking kunnen veroorzaken. In Nederland is dit tot voor kort

onbekende tekenencefalitisvirus nu ook aangetoond. Op de website van de Landelijke Coördinatie Reizigersadviesering wordt geadviseerd om je te laten vaccineren tegen dit virus als je naar landen in Midden- en Oost-Europa gaat. Wat doe je nu als vaststaat dat in jouw teek de beruchte *Borrelia* zat? Mogelijke antwoorden zijn:

1. Ik ga meteen naar de huisarts en vraag om een antibiotica-kuur, voor de zekerheid (dat is wat Johan Eilering voorstaat).
2. Als de teek langer dan minimaal 24 uur vast heeft gezeten, vraag ik om een antibioticakuur. In Duitsland wordt in bepaalde kringen die termijn te lang gevonden.
3. Als ik een rode kring om de tekenbeet krijg, neem ik een antibioticakuur (heel verstandig).
4. Ik heb geen rode kring gehad, ik vind de kans dat zich Lyme ontwikkelt klein, ik zit niet op een antibioticakuur te wachten. Alleen als ik verschijnselen ga vertonen (zoals vermoeidheid, spierstijfheid, gewrichtsproblemen) ga ik aan de antibiotica. (N.B. Kom je veel in het veld en word je geregeld door teken gestoken, dan betekent dit dat je jaarlijks een of meer keren aan de antibiotica zou moeten.)
5. Ik wacht af en laat mijn bloed na drie maanden onderzoeken. Dit onderzoek is lang niet altijd betrouwbaar. Er wordt gekeken of je antistoffen in je bloed hebt tegen Lyme. Men kan zien of je een oude infectie hebt (geen actie nodig) of een nieuwe. In het laatste geval moet de afweging worden gemaakt of je wel of niet aan de antibiotica zou moeten.

In alle bovenstaande gevallen, waarbij de huisarts betrokken is, moet hij/zij mee willen werken.

Als hij/zij stringent bepaalde richtlijnen volgt (de CBO-richtlijnen), moet er eerst door het ziekenhuis d.m.v. bloedonderzoek zijn vastgesteld dat je ook echt Lyme hebt. Het is wel zo, dat bepaalde Lyme-aandoeningen pas jaren later manifest kunnen worden.

Het aantal *Borrelia* bacteriën dat in een volgezogen teek kan zitten, loopt uiteen van tien tot tien miljoen. In een gespecialiseerd laboratorium is na te gaan of er weinig, dan wel erg veel *Borrelia* in je teek zitten. Dit zou mee gewogen kunnen worden bij de afweging of je wel of niet aan de antibiotica zou moeten gaan.

• Peter Boer & Kees Keijzer

Zeer informatief is het van het Deens naar het Duits vertaalde boekje van Nielsen D & Jørgensen A 2016. *Die Zecke, Erstaunlich und Gefährlich*. 90 pp. Te downloaden: <http://www.tickcard.co.uk/wp-content/uploads/2016/05/TickBookGerman.pdf>